

113057

Stark sympatyttring för FINLAND

Nationellt möte bekräftar att Finlands sak än är vår

Professor Rendahls och chefredaktör Telanders tal hälsades med ovationsartat bifall

"De tankar vi sända vårt gamla broderland äro i dag tunga, men från vårt hjärta strömma känslorna med stigande värme till Finlands folk." De orden ur professor Hjalmar Rendahls tal över ämnet "I Finlands ödestimma", kunde ha satts som motto över Nationella Förbundets stötningsfulla möte på Svenska Läkarsällskapets lokal på torsdagskvällen. Den stora salen var fylld till sista plats av en representativ publik, som oavslutligen med ovationsartade applåder eller bravorop instämde i talarens karaktäristik av dagens läge i Finland och den svenska inställningen till ödeskampen i öster.

Mötet inleddes av att löjtnant Joh. Friberg, ackompanjerad av musikdirektör Gösta Edling, sjöng "Suomis säng", som publiken ständigt hörd. Därefter tog Nationella Förbundets ordförande i Stockholm, chefredaktör Teodor Telander, till orda och hälsade de närvarande välkomna i ett med starkt bifall mottaget inledningsföreläsning, av följande innehåll:

I inbjudningen till denna sammankomst ha vi sagt att Finlands sak är Sveriges sak. Vi mena att om så enligt en allmän svensk opinion var förhållandet 1939 och 1940, borde väl den sanningen framstå för alla svenskar i ännu högre grad den dag som är, då Finland i skakande mening står inför sin ödestimma. Vår uppfattning har stöd hos många tyvärr numera ganska förtegnade auktoriteter av förnämligare och renare halt än vi till det svenska samhällets utkanter hänvisade politiskt och moraliskt förölyskade existenser. Jag skall erinra om några uttalanden av vårt folks nuvarande stora ledare.

I remissdebatten 1940 yttrade utrikesminister Günther:

"Svenska folket är enigt om att vilja göra allt som kan göras för att bisprunga det finska folket. Parollen Finlands sak är vår finner gen-svar i alla svenska hjär-tan."

Vid Stockholms högerns 35-årsjubileum 15 februari 1940 gav oss hr Bagge följande lösenord:

"Vi förstå säkert att om Finland skulle falla, detta kan försätta Sverige i ett läge av största fara för vår självständighet och vårt obero-ende. Varje svensk känner därför att Finlands sak är vår. Sveriges framtid måste vara i hög grad beroende av Finlands öde. Den ställning, som Sverige skall intaga under det pågå-ende stormaktskriget till händelserna i Finland måste därför bli en sam-vetssak för varje svensk av enastående djup och be-tydelse."

Det står envar fritt att spörja hur det förhåller sig med samvetet just nu.

Några dagar senare gjorde hela Stockholms högern ett uttalande, vari be-tonades att insikten om vad ett finskt sammanbrott skulle betyda "starkast och vackrast kommit till uttryck hos de tusende frivilliga, som då vågade liv och lem vid den finländska fronten. Att ut-veckla frivilligstödet till en kraftinsats av verklig betydelse är en hjärtesak för vårt folk och ett livsintresse för vårt land. Hjälpna måste komma tillräckligt snabbt för att det finländska försvaret

skall kunna hålla stånd mot det allt här-dare trycket från öster". Det tillades i uttalandet att i ett för Sverige farofyllt läge bör regeringen åtnjuta hela nationens förtroende och att "detta förtro-ende endast kan grundas på en allmän övertygelse om att alla ansträngningar göras för att stödja Finland och därmed även trygga Sveriges framtida fred och frihet".

Var står den svenska högern nu, då faran för Finland och för Sverige är ännu större? De svenska frivilliga ha reducerats till mindre än ett hundratal. Jag har ett ännu kraftigare ord av statsrådet Domö, en man som säkert menade vad han sade. Han talade i Mal-mö 22 februari 1940 sålunda:

"Man frågar med skälvisande oro, som ingen kan undgå att känna, hur det skall gå om Finland bryter sam-man. Skall Sverige även då vidbliva den hittillsvarande noninterventions-politiken? Skall det då icke mobilisera alla sina mili-tära krafter för att hindra att Finland går under? Valet av nonintervention som riktlinje för vår nuvarande politik får aldrig läm-na världen i tvivelsmål om var den svenska opinionen är att finna i den finländska frågan. Sveriges och Fin-lands livsintressen äro i detta ögon-blick oupplösligt förenade. Därför kunna vi uppfordra till att taga till och med stora risker för att, om det ytterst gällde, trygga de båda sta-ternas fria liv."

Ytterligare ett dokument, mina damer och herrar, av ännu större intresse. I början av 1940 rönt det för sitt liv kämpande Finland de varmaste sympatier från de anglosaxiska staterna, och i synnerhet inom Förenta Staterna åtnjöt ju Finland bl. a. på grund av sina redbara skuldbetalningar en höggradig good will, för att nu nyttja tungomålet från president Roosevelts land. Icke underligt att den svenska kulturvärlden kom på den tanken att då till det stora demokratiska landet i väster rikta en vädjan för Finland. Det skedde genom ett manifest, som publicerades den 29 februari 1940. Ordalagen tala för sig själva:

"Under ett årtusende ha Finlands och Sveriges folk sida vid sida stått som den västerländska kulturens ut-post i Norden mot den asiatiska des-polismen... Finlands skuld är blank. Med en uppenbar lögn som förevänd-ning ha Sovjets tyranner kastat Rysslands väldiga härskaror mot Finlands tredliga lilla folk... Det gäller en strid på liv och död för Finlands och hela den europeiska Nordens folk."

Chefredaktör Teodor Telander,
ordförande i Nationella
Förbundet i Stockholm.

Professor Hjalmar Rendahl

stor del av folkets djupa lager de-
portation och landsflykt, ett liv under
terror eller döden. Sovjets livsrum
är för en underkavad nation den na-
tionella kulturens kyrkogård, ett dö-
dens rum.

Finland kämpar mot barbariskt
Forts. å sista sid.

STARK . . .

Forts. fr. sid. 11.

våld för en mänsklig rättsordning och för allt som är av bestående värde för kulturens utveckling i världen. Finlands kamp mot barbariet är ett skådespel som i blixtbelysning visar världen var den verkliga faran hotar och vilka värden som stå på spel för hela vår kristna kultur.

Vi äro övertygade om att kulturfolkens gemensamma insats för Finlands och den kristna kulturens seger kan bli den kraft, som hejdar Europas gång mot kaos och bereder fred på jorden."

Manifestet var undertecknat av bl. a. ärkebiskop Eidem, biskop Manfred Björkquist, Östen Undén, Arne Forssell, Hjalmar Hammarskjöld, Verner von Heidenstam, Selma Lagerlöf, professor Siegbahn, professor Sven Tunberg m. fl.

Till dessa citat äro kommentarer överflödiga. Man må djupt beklaga, att dessa starka, utan tvivel då ärliga stämmor höras så litet nu, då Finlands fara är så överhängande och då det verkliga för både Finland och Sverige gäller tingen—Eller". Herr Domö var 1940 beredd att tillstyrka ett brytande av noninterventionspolitiken och att tillråda ett ingripande från Sveriges krigsmakt till Finlands förmån. Då var det svenska försvaret för klen, sades det, för visso i sanning. Om vi få tro vad våra auktoriteter, politiska såväl som militära, försäkra, är rikets försvar nu starkt.

Och vi vilja tro det, ehuru försummel-sen att nyttja det, när det behövdes, icke kunnat ge oss övertygande prov.

Möjligen få vi uppleva, att försvaret måste tagas i bruk av den nu levande generationen, oavsett vad vi göra för Finland. Brytes den östra barriären ned, ställas vi inför större svårigheter än i motsatt fall. Även om vår militära organisation är väsentligt starkare än fallet var 1940. Det är också därför som vi just nu kraftigare än förr vilja utropa, att Finlands sak är Sveriges sak, och vi göra det icke mindre för allt vad Finland under tiderna manligen och under blodig kamp gjort för den östra barriärens upprätthållande.

Detta är vår svenska linje, den linje som vi anbefallde 1940 samman med hela den svenska opinionen och våra ledande män, politiker, biskopar och andra. Var deras svenska linje nu är, är jag ur stånd att tolka.

Kanske ligger en antydning härom i den senaste tidens politiska händelser, exempelvis i de remarkabla benådningarna — eller kanske har den krympt samman i Svenska Dagbladets gråtmilda försäkran i dag att "ifråga om livsmedelsförsörjningen skall ett Finland utanför kriget påräkna bistånd från Sverige". Märk utanför kriget — sedan det eventuellt accepterat de ryska fredsvillkoren!

I denna Nordens ödestimma ha vi na-

tionella i Stockholm velat tillkännagiva att Finlands sak fortfarande är vår sak, velat också för Finlands folk säga, att ännu klappa här tusentals hjärtan för det gamla tappra broderlandet, för vars fria framtid Sverige icke kan komma ifrån sin plikt nu och inför historien. För Finlands folk gäller alltså med bjudande allvar vad Runeberg skrev i Björneborgarnas marsch:

*Aldrig skall vår fosterjord
av våldets makt ur oförblödda batal-
joners armar ryckas,
aldrig ljuda skall det ord,
att Finlands folk förrätt sin fria bygd
i nord.*

*Falla kan den tappre blott,
ej rygga för en faras hot, ej svika,
böjas och förtryckas.*

De raderna äro förpliktande icke blott för Finland. De äro det för hela Norden, så vitt som Nordens framtid nu avgöres i österled.

Sedan därefter "Vårt land" första versen unisont sjungits, steg professor Hjalmar Rendahl upp i talarstolen, hälsad av hjärtliga applåder. Hans föredrag, som gav en exposé över Finlands historia och utvecklingen fram till våra dagar, formade sig i fortsättningen till en svidande vidräkning med västmaktsdemokratierna, som tillsammans med sin röde vapenbroder i närvarande stund äro i färd med att ödelägga Europas västerländska kultur. Det är nu Tyskland, som blivit västerlandets sköld och svärd — om den skölden brister, då hotar syndafloden oss alla. Professor Rendahls föredrag återges på tredje sidan i dagens tidning.

Sedan applåderna slutligen avstannat riktade redaktör Telander ett varmt tack till talaren, i vilket samtliga närvarande instämde med nya ovationer.

Så sjöngs unisont sista versen av "Vårt land":

*Din blomning, sluten än i knopp,
skall mogna ur sitt tvång,
se, ur vår kärlek skall gå upp
ditt ljus, din glans, din fröjd, ditt
hopp,
och högre klinga skall en gång
vår fosterländska sång.*

Härefter sjöng löjtnant Fribergh "Land du välsignade", varpå redaktör Telander utbringade kraftigt besvarade leven för Finland och Sverige. Mötet avslutades med "Du gamla, du fria", som sjöngs unisont.